

על המשבר החמור ביותר מאז פרשת לבון - שפרץ ובעקבות

למסע זה, ידע היטב כי בזאת הוא חושף את קשריו של עתונאי זה לעיני קוראי העתונים. אולם הוא כבר היה נתון במצב כזה, שלא התחשב בעובדה זו.

השלושה שחררו מתפקידם השוטפים בעתונותם, כוננו עלידי "האישי הקטן" לתדריך הסריתקדים, במשרדו. במשך יממה שלמה קיבלו הנחיות מדויקות על תפקידם באירופה. הוא נתן להם כתובות, היתווה הנחיות לחקירותיהם, סיפק להם חומריקע אשר צריך להשתקף בכתבותיהם אל עתוניהם.

כדי לטשטש מעט את העקבות, המריאו במועדים שונים, לערים שונות. שגב דובר הצרפתית נשלח לשווייץ, השלישי דובר-הגרמנית שוגר למינכן, ובין-פורת הדובר-גרמנית אף הוא נשלח לפראנקפורט.

הכתבות שהבדירו בחזרה ארצה היו מדהימות. אפילו הקורא התמים ביותר התקשה להאמין כי כתבים אלה — שאינם שלושת הכתבים הטובים ביותר בישראל ובעולם — יכלו להשיג, תוך שעות ספורות, אינפורמציה כה מדויקת על הפירמות הקשורות עם התעשייה הצבאית המצרית.

חקירותיהם לא נשאו אופי עיתונאי, כי אם משטרתי-בלשי מובהק. הם עצמם תיארו כיצד נדהמו המראוינים הגרמניים והשווייציים נוכח השאלות שהם הציגו. אחד אחרי השני דיווחו על גרמנים שנבהלו מפניהם, ביקשו מהם שיוכיחו כי אמנם עתונאים הם, או אף העזיקו את המטרה שתחקור את הישראלים המשוגים האלה.

איאפשר היה, בשום אופן, לטשטש את הרושם היסודי, כי אין זה כיסוי עיתונאי מקרי ושיגרת, אלא מסע מתואם היטב, מאורגן ומודרך. המסע לא הצטמצם לשלושת העתונים הגדולים בלבד. כל יתר העתונות היומית הצטרפה

זרחי ישראל הלכו לישון בשקט, כליל-שבת האחרון. עתוני הבוקר והצהרונים אמנם צעקו משהו בכותרות הראשיות, אבל איאפשר היה להבין מהם דבר. זעקה למשל, כותרת ידועת אחרונות, שנמרהה לכל רוחב העמוד הראשון: "מחלוקת חריפה על פרשת גרמניה. תכונה רבה לקראת כינוס ועדת חוץ ובטחון. ב. ג. יבקש מהממשלה לאשר החלטות שנתקבלו".

מעריב לא נפל ממנו, בניסיונו הנואש לרמוז על התרחשות סודית תמורה: "משבר... התפתחויות דרמטיות בעקבות חילוקי-דעות על היחסים עם גרמניה... ב. ג. אינו מרוצה... מצפים להתפתחויות".

איזה מחלוקת? איזה החלטות? איזה התפתחויות דרמטיות? מי עומד להתפטר — ולמה? על התשובות לשאלות חיוניות אלה לא ניתן אפילו הרמז הדק ביותר.

המסתורין נמשך גם אחרי השבת. עתוני יום ראשון המשיכו לדבר על משבר מסתורי, על התפתחויות ומחלוקת בצמרת. אולם גם אז לא ניתן כל רמז ממשי על המתרחש מאחורי הקלעים. כל העניין דמה להצגת טיניסה באלאש, כאשר מותחים מסך לכן לרוחב החדר ומנהלים מאחוריו הצגת צלליות. אפשר להבחין בצלליות, בתנועותיהן, אבל איאפשר לזהות את הצלליות, או לראות בדיוק מה הן עושות, מה הן אוהות בידיהן.

עד אשר באה ההודעה המוסמכת הראשונה, במהירות החדשות של שעה שבע, בקול-ישראל. הודיע הקריין: ראש הממשלה מסר בישיבת הממשלה, כי הממונה על שירותי

סוף, האישי הקטן

אליו, שיקפה את "תגליות" השליחים המיוחדים, שכולן כונו להוכיח כי גרמניה של היום מאפשרת לנאצים להמשיך את חתריתם נגד קיומו של העם היהודי. ייצור הגאונים במעבדות מצריות, הוסברה, הוא המשך ישיר של הפעלת תאיי-הגאונים של אושוויץ.

ולא רק העתונות הישראלית. עתונים רבים באירופה — ובעיקר בארצות-הברית — העתיקו את האשמות הסנציוניות שזרמו מישראל, הוסיפו צבעים מחרידים עוד יותר לתמונה בה צויירה גרמניה של אדנאור כהמשך מבעית של הרייך האנטישמי של היטלר. נשאלת, כמובן, השאלה: מדוע בא כל המסע הזה? מדוע הופעל הלחץ הפנטסטטי? בון לא ראתה בו סתם תכסיס פסול ובלתי-מקובל. היא ראתה בו תקיעת סכין בגב.

הבטחון התפטר ביום שני שעבר, לאחר שראש הממשלה חלק על הערכתו המדינית של הממונה בפרשת המדענים הגרמניים המשרתים במצרים. ראש הממשלה, נאמר עוד בשדור, מינה ממלא-מקום זמני לממונה על שירותי הבטחון.

היתה זו הודעה שגילתה טפח — והמשיכה להסתיר טפחיהם.

כך אורגן המסע

מה היתה אותה "הערכה מדינית" של הממונה על שירותי הבטחון, אשר בן גוריון סירב לקבלה?

האמת היסודית היא זאת: שלא היתה כאן "הערכה" במונח התמים של המלה. כלומר: אין מדובר במחשבה פוליטית, בתיאוריה — כי אם במעשים של ממש. מעשים אותם ביצע הממונה על שירותי הבטחון, ואשר בגללם נתן לו בן-גוריון ללכת.

מה היו מעשים אלה?

תקיעת סכין בגב

עד כאן התנהל הכל לפי "הערכתו המדינית" של הממונה על שירותי הבטחון. הממשלה פעלה כרצונו, שרת החוץ נאמה את הדברים ששם בפיה, הכנסת התייצבה לפקודתו, העתונים הישראלים עזרו היסטריה בציבור לפי הנחיותיו, העתונות העולמית הפיצה את פיקפוקיו לגבי דמותה של גרמניה החדשה.

הם ניהלו בשלושה מישרים עיקריים: פעולה מקצועית; הפעלת ממשלת ישראל והכנסת, והבאת שניהם לנקיטת קו אנטי-גרמני חריף; יזום מסע פירסום ותעמולה בעתונות הישראלית והעולמית, שכתנה בחריפות נגד הגרמנים.

- **כמישור הראשון — אין להרחיב את הדיבור.**
- **כמישור השני — שוכנע הממונה על שירותי הבטחון את שרת החוץ גולדה מאיר, כי פעולת המדענים הגרמניים במצרים היא איום חמור ביותר על עצם קיומה של ישראל.**
- **הוא סיפר על "ספר לבן", שלדבריו מכיל פרטים ממוסמכים מלאים על חלקם של הגרמנים בייצור טילים, נשק בקטריאולוגי וכימי, ואף על עבודתם המתקדמת לקראת ייצור פצצה אטומית.**
- **מעצם של בן-גל ויוקליק, הטעים באזניה, הגדיש את הסאה, בכך שהוא מראה שהגרמנים לא זו בלבד שאינם מפריעים למדעניהם לחמש את מצרים ב"נשק אטור" — אלא שהם רודפים את הישראלים המנסים להפריע למדענים אלה.**
- **גולדה קיבלה את הנחיות של הממונה על שירותי הבטחון, כינסה את הממשלה לישיבה שלא מן המניין, שעה שבן-גוריון היה בחופשה, בצפון הארץ. מיד לאחר ישיבת הממשלה הופיעה גולדה בפני הכנסת, ונשאה שם נאום אנטי-גרמני, יזמה הצעת גינוי שנתקבלה עלידי הכנסת.**
- **פעולה אחרונה זו נעשתה בידיעתו ובהסכמתו המלאה של דויד בן-גוריון. לפני שהובאה ההחלטה לאישור הכנסת, התקשר לוי אשכול טלפונית עם ראש הממשלה במקום חופשתו. הוא עשה זאת מתוך חדרו של יו"ר הכנסת, קדיש לוז, בבניין הכנסת בירושלים. עקיבא גוברין, ראש סיעות הקואליציה, הביא את נוסח ההחלטה לאשכול, וזה הקריאה לבן-גוריון, שענה כי הוא מסכים לנוסחה.**
- **כמישור השלישי — ערך הממונה על שירותי הבטחון גיוס חפרי תקדים של העתונות הישראלית.**

גולדה מאיר: מול התקפה - אולטימטום

לפתע — התהפכו היוצרות. הסתבר כי כל המוסדות החשובים האלה נעשו שותפים למיבצע אדיר, המנוגד תכלית הניגוד לקו היסודי של מעצבי המדיניות של ישראל.

"הערכתו המדינית" של הממונה על שירותי הבטחון, הסתבר לפתע, לא זו בלבד שלא באה בהשראתו וכברכתו של דויד בן-גוריון, אלא שהיא מחבלת ביסוד-היסודות של מדיניות בן-גוריון-פרס.

מדיניות זו מושתתה, בתחומים מסוימים חשובים ביותר, על שיתוף-גרמני. כתב השבוע עורך גיאוש אוברבר, ג'ון קמחי, שהוא גם נושא-דברו של שמעון פרס: "מבחינות רבות — בעלות משמעות — עשתה גרמניה של אדנאור שירותים גדולים לישראל... קשה להפריז בגודל המעמד המוסרי, שממנו נהנים כעת, בעיני החוג הפנימי של ממשלת ישראל, אדנאור ואנשים כגון שטראוס, מיניסטר ההגנה לשעבר, הם הפגינו

בשנים האחרונות עשה לעצמו הממונה נוהג, להופיע בישיבות סגורות של ועדת העורכים של העתונות היומית. בפעם הראשונה עשה זאת לפני שבע שנים, אחרי רצח ד"ר ישראל קסטנר. הוטחו או האשמות וחשדות, כי רוצחי קסטנר היו קשורים, בצורה זו או אחרת, באחת מזרועות הש.ב. הממונה על שירותי הבטחון יצא אז בפעם הראשונה מאלמוניותו, כדי להכחיש האשמות אלה, והממשלה הודתה בפעם הראשונה בקיומו. מאז, בכל פעם שהיה מאורע בטחוני חשוב, היה הממונה מופיע בפני העורכים, מסביר להם את רקע המאורע. לרוב, היה זה כדי לבקשם שימנעו מפירסומו. לפני שבועיים כינס הממונה על שירותי הבטחון את עורכי העתונים, בחדר קרליבך בבית סוקולוב. הוא סיפר להם בערך מה שיספר לגולדה מאיר, האיץ בהם לרתום את עתוניהם למסע הסברה ותעמולה, שהוא עצמו יתווה להם. עובדה זו פורסמה לראשונה עלידי העולם הזה בשבוע שעבר, אם כי לא ניתן היה לפרסם את כל יתר הפרטים הקשורים בפרשה זו.

הממונה על שירותי הבטחון, איש קטן-קומה, לא הסתפק בגיוס כללי זה של העתונות. הוא פנה לעורכי שלושת העתונים הפריים הגדולים — ידיעות אחרונות, מעריב והארץ — הציע להם הצעה מיוחדת, שתהפוך אותם לחודי-הנית המסע התעמולתי. **ההצעה: כי עתונים אלה יעמידו לרשותו שלושה עתונאים, שאותם הוא יפעיל ישירות, במסע התעמולה.**

השלושה: ישעיהו בן-פורת מ"ידיעות אחרונות, שמואל שגב ממעריב ועתונאי נוסף. לגבי השניים הראשונים היה ידוע, מזה כמה שנים, כי הם פועלים בעתוניהם מטעם, בהשראת, ולמען מנגנון החושך של שלוחותיו. אולם העתונאי השלישי לא היה ידוע כעתונאי של הש.ב. רק עורכיו וחבריו-לעדת-כתבי-השב. ידעו על קשריו.

כאשר ביקש "האישי הקטן", הממונה על שירותי הבטחון, לגייס גם אותו